

Dr. Fran Ogrin: Z Vrhnike v Logatec

Tam na jugo-zapadnem koncu Ljubljanskega Barja se prostira, tja po obronkih nežne Sv. Trojice, mične Tičnice ter ob izrastkih Ljubljanskega Vrha in Ulake Planine (»Planine«) naš prijazni trg. Njegove preproste, kmečke hiše so razvrščene po Klancu in Vasi, lepše, gosposke pa se vrste ob stari in zlasti ob novi (Tržaški) cesti in proti kolodvoru. Na zapadu in jugu obroblja trg v polkrogu gorski greben, iznad katerega kipita kot mogočna stražarja lepa Planina (809) in ponosni Ljubljanski Vrh (813), gledajoč iz vekov v veke preko predstražnih holmov — Storžev grič, Mali vrh, Mirški vršiček itd. — doli na Barje, belo Ljubljano in naprej.

To je Vrhnika.

Njen početek sega daleč v zgodovinsko preteklost. Pravljica pripoveduje o Argonavtih, ki so priveslali na svoji ladji iz daljnega vzhoda do izvirov Ljubljanice. Tu pa so, videč, da ne morejo dalje, ladjo razložili, zadeli na svoje rame sestavne dele in odpotovali ž njimi čez Kras na Adrijo.

Pozneje se je, prišedši sem čez Kraško planoto, tu ustavil hrabri Rimljan in postavil vojaški tabor. Ob njem so rastle i druge stavbe. Nauportus je bil to. Ime kaže, da je služila prvotna naselbina kot pristanišče ladij. Od tu se je prevažalo dalje proti Panoniji in Noriku po ladjah blago, ki je prišlo iz severne Adrije. To je trajalo še v srednjem in novem veku. Kar pa ni zmagala tovorov Ljubljanica, to so prevažali po cesti; cesta je bila za Marije Terezije v drugi polovici osemnajstega stoletja preurejena in razširjena, tako da je vzor državnim cestam.

Ob tej Dunajski-Tržaški cesti vidimo še danes, tudi na Vrhniki, dolge stavbe, ki so služile kot gostilne in hlevi potnikom in voznikom. To cestno in vodno-prometno življenje in vrvenje je kazalo tisto, zdaj povsem minulo poezijo patrijarhalnosti, živahnosti in veselosti, ob slabi poti in zimskem času pa tudi trpljenja. Saj nam je za tisto dobe ohranjena narodna pesem:

»Prifurali so furmani
en sodček slad'ga vinca;
ko nasred klanca so prišli,
opešala jim je ž'vin'ca.«

To življenje je namah zadobilo drugo lice, ko se je otvarjala železnica za železnico, zlasti Južna leta 1857 — dasi ni docela prenehalo. Saj vozijo še danes čolni po Ljubljanci kamen, drva, opeko in drugo tako debelo robo.

Spričo opisanih razmer je Vrhnika rastla, prospevala in se je razvila v bogat, cvetoč kraj, ki je dobil po prizadevanju njegovih zastopnikov (Josip Lenarčič, Gabrijel Jelovšek, Ivan Gruden) in drugih (Ivan Hribar, dež. predsednik Hein) leta 1899 tudi svojo lokalno železnico in pozneje še postajo ob Južni železnici nad Verd-
dom, četrť ure od Vrhnike. Danes je Vrhnika precejšen indu-
strijski trg.

Pa pustimo opis samega kraja; saj smo namerjeni na izlet proti Logatcu. Torej na pot!

Izpred gostilne Mantuva nas vodi korak po novi cesti mimo lepih hiš in vil — to je najlepši del Vrhnike — proti jugu. Kmalu dospemo nasproti visoki pečini. Na levo doli v Močilniku vre Ljub-
ljanska iz kraških duplin v več izvirih na dan. Žage zvene sem preko, cesta pa zavije na desno v lepem loku, trajno se dvigajoč. Tu, nad križem, je nekdo (menda Ivan Cankar) zapisal na steno: »Pričetek Krasa.« Točno! Če ne docela zemljepisno, pa z ozirom na značaj sveta tu in naprej nad Vrhniko: kamen in skala, slabe koše-
nice (lazi), male, okrogle dolinice.

Nad župno cerkvijo sv. Pavla smo. Občudujemo krasno, mo-
gočno stavbo z visokim zvonikom. Mimo nje in tihega prostora ob njej, kjer spe Vrhničani nevzdramno spanje, pa nam plava pogled po Vrhniki, kraljujoči v vsej obsežnosti in lepoti pod nami, od Hriba pa doli do Vasi in Brega. In čez te beleče se in v solncu se bliščeče hiše kuka na nas mična cerkvica na Sv. Trojici in nas pozdravlja sosedna Tičnica s črnogozdno krono. In naprej na bližnje gore proti Krimu in na Barje se upirajo oči. Mimo mene pa plove zopet življenje. Tu spodaj v še ohranjenem skromnem šolskem poslopju so likali nas mlade fantiče — in potem smo se razkropili in živeli vsak po svoje. Mirno je okrog stare šole, njen hrušč, njeno vrvenje se je preselilo doli na Breg v impozantno stavbo — z drugimi ljudmi in razmerami.

Vsak mora biti prevzet nad opisanim lepim razgledom, Vrhni-
čanu in Starovrhničanu pa se čustveno zableste oči in iz srca mu zakipi ona vrhniška narodna:

»Lepa je Vrhniška ravnina,
lep je Sv. Pavla zvon;
bistra Ljubljan'ca opasuje te,
Vrh Ljubljanski na te zre.«

Prešli smo mimo hišice, kjer je domoval rajni, dobri moj in toliko Vrhničanov učitelj in nadučitelj Vinko Levstik — na Vrhniku je poučeval 28 let — in mesto, kjer je stala nekdanja mitnica. Na levi, proti jugu so lazi z njivicami, senožetmi in skalami, a za njimi nepregledni, krasni jelkovi in smrekovi gozdovi Ljubljanskega Vrha in Raskovca, proti severo-zapadu vznožje in bregovi porasle Planine in gozdnatega Kurena.

Tam pod njim, sredi polja in brežin, pa se skriva moja domača vasica Stara Vrhnika. Prijazno me izza vrtov in iznad bregov pozdravljajo bele hišice, ljubko me pogleduje tam z grička v sredi mali hram sv. Lenarta. Ob njem na tratini počivajo dobri roditelji in vaščani v večnem snu.

Pot gre trajno vkreber; po velikem ovinku stojimo, ako ne porabimo bližnjice, pred zadnjo vrhniško hišo »Pri Mrv(u)«. Moja mladost, moje rojstvo samo vstaja pred očmi. Ko je oče krčmaril na domu — na Stari Vrhniku in »Pri Mrv(u)« — in se je mati mudila tu na obisku, so stopile rojenice s Planine in ji podarile mene nebogljenčka, še preden se je mogla vrniti na Staro Vrhniko. Navzlic temu mi je zapisan slednji kraj kot rojstni kraj. Ker pa sem preživel vso mladost prav na Stari Vrhniku in je prvotna odsotnost štela le nekaj tednov ali mesecev, je ostalo pri prvem matičnem vpisu, dasi me je mati opozorila na pomoto.

Tod mimo smo se vozili otroci z materjo — oče je kmalu opustil krčmarjenje »Pri Mrv« — na obisk (zlasti na piruhe) k stari materi v Strmco, kjer smo preživljali dneve ob najslajšem jelu, v razposajenosti in skakanju. Vselej smo se težko in otožno pogledovali po slikovitih bregovih ob Strmci in Zaplani.

Toda vse to je — bilo in, čudno, vse drugače je danes. Niti onih milih srnic, ki so se svoj čas pasle tik ob državni cesti, ne da bi se bale prihajajočega človeka ali skozi šumo pošastno sopihajočega vlaka, ni več, dasi vrhniški lovski klub srnjad prav v Raskovcu zopet čuva. Podivjani smo ljudje, podivjana je divjad... Pa z Bogom, sladke sanje nepovratnih dni! — —

Naprej! Vedno višje gre pot ob kraških dolinicah in serpentina za serpentino (po vrhniško »ride«) vstaja za nami. Nižata se Svetotrojiški in Tičniški holmec, Barje se dviga, razgled se širi, raste. In ko smo na zadnjem ovinku (na prelazu), nas naravnost zadivi krasen, neizmeren pogled na Ljubljansko ravnino s tratami, hribčki, gozdički in vasmí, na obkrožujoče gore z bliščečimi cerkvicami, na belo Ljubljano s sivim gradom v meglini. In dalje, dalje strmé, uživajoč, oči na resne Polhograjske Dolomite, na sanjave, lepolicke Kamniške (Savinjske) Alpe, na (v malem vidne) ponosne Karavanke in na nebroj hribov in gora vmes in vprek. Motreč to pestro sliko

Kranjske dežele tje do sivega obnebja tam za Savo, si kakor okovan ob vekovitem sijaju in večni vablјivosti gorenjskih velikanov.

V Raskovcu smo, onem Raskovcu, kjer se primakne z juga gozd do ceste in se po zadnjem vzponu prevali svet na logaško stran. Sem doli po globeli in čez cesto drdrajo dan na dan železni vlaki, izginjajoč s piskom in truščem v temni šumi. V Raskovcu so imeli avstrijski vojaki zadnje živčne ovire za slučaj umika pred laško vojsko. Tu je razvrstil vrli podpolkovnik Stevo Švabić v novembru 1918. na poziv domoljubne Ljubljane in menda Narodne vlade svoje hrabre srbske ujetnike in je poslal laškemu poveljniku v Logatec energično pismo. Pomagalo je in Lahi so ostali, kljub že izvršenim pripravam za daljni pohod, v — Logatcu.

Prišedši mimo velike cestarske hiše na Vrh, jo mahamo skozi logaške laze in košenice in izidemo na Logaško Polje. Dolgo je in da ni drevoreda ob potegnjeno ravnem potu, bi bilo tam zlasti poleti neznosno hoditi. Pa prebrodimo to suho morje in tam na koncu se nam že sveti — gostilna (hotel) Kramar, ena prvih hiš. Več kakor dve uri smo hodili. Vstopimo, potrebni počitka in okrepčave. Kajpak. Vse drugače ... Prenarejeno, tuji ljudje.

Ogledamo si Dolenji in Gorenji Logatec z graščino in odločiti se nam je za nazaj. Ker smo šli gori peš, se nazaj peljimo z vlakom; razlika mika. — Kupimo vozni listek. Rezek pisk, stroj zahrešči, vozovi zaškripljejo in že smo v diru proti gozdu. Kmalu smo zopet na prelazu v Raskovcu. En pogled na cesto in preko in že šinemo v mračno šumo. Na desno in levo gozd, gozd, da ne vidimo nič skozi. Le to čutimo, da gre po obronkih (Raskovec, Ljubljanskega Vrha) navzdol, lahno in bežno. Vsaka vrzel skozi smreke in hoje, ki dopušča hipen pogled v daljo, nam je dobrodošla. Glej, zdaj smo videli Vrhniko in kraje naprej — pa je že smuknil hlapon mimo in se skril v gozdu. — Toda zdaj! Vlak zmanjšuje hitrost, se ustavlja, postoji. Postaja Verd!

Globoko pod teboj je razprostrta (zdaj od druge strani) Vrhnika v vsej obsežnosti in dalje naprej slikovita Ljubljansko-Gorenjska pokrajina. Dolgo gledaš, strmiš in uživaš, preden se odločiš stopiti navzdol na Verd in nazaj na Vrhniko. Razumem g. dr. Oblaka (Plan. Vestnik, 1926, str. 122/3); ob povratku iz solnčne, lepe Italije, ki pa vendar nima naših zelenih host, naših brd in gora, naših belih vasi in bliščečih cerkva v naši razvrstitvi in domači prikupljivosti, se je divil prekrasnemu razgledu prav na tej točki.

Vjekoslav Cvetišić (Zagreb): Velebit

U svako je doba godine priroda u Velebitu zanimiva svojim pojavama. Planinar idealista naći će u njoj rijetke krasote, koje ga zovu u planinu, da se sa njezinih vrhunaca nadivi gorama i moru, čarima izhoda sunca i zvjezdanoj noći, nepreglednom moru gologa krša, što ga cjelivaju valovi modroga Jadrana. Velebit je, kao nijedno gorje u Hrvatskoj usredotočilo u svojoj cjelini i svim detaljima veličanstvo prirodne ljepote i snage. Nijedno naše gorje ne pokazuje grandioznost u tolikoj mjeri, kao masivni Velebit u dugom nizu brijegova, dolaca, duliba, uvala, klanaca, klisura, visokih stijena i pećina, u duljini od kojih 160 kilometara, svojim prekrasnim položajem uz more, prastarim tamnim šumama, uz koje se poput gorskih jezera zelene pašnjaci.

A koje naše gorje, da se takmi s njegovom srdžbom, kad zaurla ledenom burom po dubokim dragama i klancima, razbija njome kamenje i uzbiba valovje našeg Jadrana?

Pa ipak uza sve prirodne gorske ljepote i rijetkosti, ne će se na Velebitu razviti još dugo turistički promet, jer tamo nema prikladnih puteva, ni skloništa; slaba napućenost obronaka, pomanjkanje žive vode, opora klima i jaka bura sile planinara, da nosi sobom opskrbu i šator za noćenje, pripravan da će za guste magle i po čitavi dan ostati na mjestu. Ljeti suša i silna sunčana žega, zimi snježne mećave i ledena bura.

Kroz tri ljetna mjeseca imade doduše na visokim pašnjacima pastirskih stanova i oko njih tovari sa više stotina ovaca i koza, no to su malene jedva metar visoke kolibice od naslaganog kamenja, pokrivene netesanim daskama, kroz koje prolazi dim i kiša. U kolibici čitavi dan i noć dimi vatra, a nad njom visi kotlić za palentu i mlijeko. Tu će turista naći ljeti čobane, koji će mu pokazati u šumama duboke jame i ponore, iz kojih vade snijeg i piju ga, a dobit će kod njih ovčjega mlijeka, sira i luka.

Velebit posjećuju na dulje vrijeme samo pojedini turisti i naučenjaci, a najviše u ljetno doba. Za redovni promet turista nema na Velebitu ni kraj otvorenja ličke pruge, ni kraj parobrodarskih veza sa lukama pod njime, nikakovih prilika. Rijetko se kada poduzimlju jednodnevni izleti na Velebit od pojedinaca iz mjesta, koja leže neposredno ispod njega. Takav izlet može se doduše poduzeti sa ličke ili primorske strane, ali traži od planinara mnogo napora, ustrajnosti i brzog hoda, pogotovo ljeti, kada treba da se u jednome danu prevali od mora do vrhova 1.700 m visine i vratiti se u selo na podnožju na konak. K tome dolazi i ta nevolja, da ljeti na Velebitu kao kraškom području nema pitke vode, te se ona mora dobiti iz snježnica i ponora.

Velebit dijeli se na Sjeverni, Srednji i Južni. Zahvalni su izleti i uzlazi na vrhunce Sjevernog Velebita, na Mali Rajinac 1.699 m, Plješivicu, Kozjak, Hajdučke Kukove, Stirovaču i Alan. Na nje se dolazi sa ličke i primorske strane, preko Krasna i Samardžije, ili od morskih pristaništa Sv. Juraj, Starigrad i Jablanac. Put na najviši vrhunac Sjevernog Velebita: Mali Rajinac, najpodesniji je od ličkih sela Samardžije i Anića na prevalu od 1485 m, sa koje se pruža lijepa panorama. Široki, zeleni bijelim kamenjem posuti gorski pašnjaci, što ih narod nazivlje »Jezera«, nanizali se u valovitom smjeru od sjevera prema jugu, a na zapadu zatvara ih kojih pet sto koračaja udaljeni, čunjasti, bijeli, kameniti brijeg, kojemu je vrh gromada od nekoliko komada bijelog pločastog kamenja — Mali Rajinac 1699 m.

S njegova su vrha dalekosežni vidici. U ovu stranu Lika sa malenim, bijelim selima, golim brežuljcima i ravnicama, na istoku Bosanske gore, Lička Plješivica, Kapela sa Bjelolasicom, Klekom i Risnjakom. Na zapadu i sjeverozapadu morska pučina, Kvarnerski zaton što ga zatvara Istra sa Učkom, a pod njom bijele se palače Opatije, Lovrana i Voloskog. U daljini nad njima obrisi slovenskih Julijskih Alpa sa Triglavom. Naokolo samoga Rajinca sva je sila vrhunaca i prašuma, Hajdučki Kukovi, Kozjak, sa alabasterskim stijinama, Zavižan, Šaterina, Alančić in Lubenska Vrata, sa svojim karakterističnim visokim i strmim pećinama, ispod kojih vodi put na Alan i odavde 24 km dugom cestom nizbrdo u Jablanac na moru. Putem do Alana na 1.300 m naći će planinar takove prizore divlje romantike gorske, kakvih nema nijedno naše gorje. A kad stigne nakon osam sati ustrajnoga hoda na Alan, ili se još uspne na vrh samog Alančića 1.600 m. naplatit će mu se trud i muka slikovitim i krasnim prizorima na morsku obalu i daleku pučinu, iza koje se kod zapada sunca i lijepih dneva pojavljuju u dalekoj sjeni konture Apenina u Italiji.

Izleti po Južnom Velebitu mnogo su zanimiviji, jer nije obrašten do vrhova starim šumama prema primorskoj strani kao Sjeverni Velebit u svojim visinama do 1.500 i 1.600 metara. Osim toga krajevi Južnog Velebita bogatiji su prirodnim ljepotama, divljom romantikom dolaca, klanaca, visokih stijena klisura i kukova, te širim vidicima s njegovih vrhova na južnu Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu, Hercegovinu i Istru. Podesni su putevi na najviše vrhunce Južnog Velebita sa ličke strane iz željezničke postaje Gospić i Medak (na Visočicu, Badanj, Sv. Brdo, Vaganski Vrh), a od morske strane iz Starigrada velebitskog i Selina, kroz bajoslovni 7 kilometara dugi klanac Velike Paklenice, koji put spada medju najinteresantnije u čitavome Velebitu.

Paklenicu zatvaraju više stotina metara visoke okomito odrezane stijene, koje se na njezinom daljnjem putu sve više suzuju, i što dublje ulazimo u taj klanac, biva tamnije i prolazjenje teže. U Paklenici imade mjestimice ponora, u koje za velike bujice u proljeće i jesen provali

voda. Na koncu klanca Paklenice, što ga zatvara kosa Crvenoga Kuka, sastaju se dvije ponornice Brezimenjača i Paklenica, koje na svom sastavku imaju i primitivni mlin pastira Dujma Kneževića.

Iz Paklenice mogu se poduzeti izleti na razne strane, na Klimentu, Močila, Ivine Vodice 1200 m, Sv. Brdo 1.753 m, kroz krasnu borovu šumu na Babin Kuk 1.435 m, podoban glavi Kleka kod Ogulina. Zatim na Buljmu, Dolce, Rujno, Debelo Brdo, Badanj, Babin Vrh i Vaganski Vrh. Na putu od Paklenice na ova brda, naći će planinar kroz tri ljetna mjeseca dalmatinske pastire u njihovim slikovitim narodnim nošnjama, sa crven kapama na glavi i njihove pastirske stanove, vrlo primitivno građene a oko njih otvorene ovčje torove. Čitavi ovi krajevi pružuju sliku tihog idilskog života, koji nas potsjeća na pastire i gorštake iz Gundulićeve »Dubravke« ...

Uzlaz na Vaganski Vrh 1.790 m od Dolaca nije tegotan. Vrh je masivni goli brijeg, pokriven pločastim kamenjem poput crijepova na krovu. Od Dolaca dolazi se na vrh za dva sata. S njegova je vrha impozantan vidik na more, na Malovan, Potpraške Stijene ili Tulove Grede i u fjord Zrmanje. Pod samim vrhom nekih 300 m leži Babje Jezero, zapravo kaljuža sa muljem i močvarnim biljkama. Voda je bljuvata, a čitavo jezero ima 30 koraka duljine.

Ako planinar sa tim više dnevnim izletima i uzlazima spoji još put na Malovan, Potpraške Stijene, konao (kanal) Zrmanje, onda je prešao najljepši i najlikovitiji dio Velebita. Nema na njemu ni zidanih planinskih kuća sa konfortom, ni putokaza, ni zaprisegnutih vodića, ni cesta; ali se za to može staviti uz bok mnogom europskom gorju svojim prekrasnim položajem uz more, svojom bogatom varijacijom bregova, gorskih dolina, ponikava, tjesnaca, visokim pašnjacima, bogatim rijetkom planinskom florom.

Svojim slikovitim scenerijama pastirskog života, njihovih narodnih nošnja, njihovih običaja, preostalih iz pradavnih poganskih vremena, bogatstvom oblika, boja i rasvjetljenja, Velebitske su planine jednako privlačive za fotografe amatere kao i za pasionirane planinare. Na njegovim će dolcima i dulibama naći planinar ne samo odmora i svježega zraka i toplog sunca, nego i slikovitih pejzaža, gorskih čara i prirodnih rijetkosti. A kad se uspne na njegove vrhove, kad ugleda pod sobom more i valovito kopno, gore i nizine, naselja, klance i luke sa kućicama sirotnoga Primorca ribara i upozna zanimivosti idilskog života dalmatinskih pastira, ne će mu Velebit biti više ni pust, ni divlji, ni ljeti ni zimi. Pa i oni, koji hoće visoku turistiku, u kojoj se traži teže svladavanje napora i opasnih mjesta i prijelaza, imaju prilike, da na velebitskim stijenama i klisurama, u njegovoj zimskoj buri, omjere svoje sile. Naći će duševni i estetski užitak u planinskoj tišini samotnih gorskih vrhunaca obasjanih suncem, koje ovdje ljepše sjaji nego u nizinama.

Jožef Žazula: „Slovenske“ Planine

(Predlog.)

Sistematika je v znanosti tako potrebna kakor red v navadnem življenju. Ker pa še davno nismo v znanosti na višku, se večkrat pripeti, da ena stroka odbija nazore druge stroke: ves sistem se podere ali pa šepa dalje. Tak slučaj opazujemo v zemljepisni porazdelitvi naše zemlje (zlasti v porazdelitvi Alp) v nasprotju z rezultati geologije.

Dachstein je približno 3000 m visoka gora, stoji pa v vrsti gora tako, da je mejnik trem deželam: Gornji Avstriji, Štajerski in Solnograški. Prihajajoči pastirji, gozdarji, planinci in drugi ljudje so jo pred stoletji občudovali in naskakovali vsak od svoje strani in so si jo osvajali vsak za svojo stran; prišedši do vrha, pa so zapazili trojni obraz gore; pobotali so se, zlezli nazaj in se zadovoljili: eden s severom, drugi z zahodom in tretji z jugovzhodom: tako imamo Hallstattsko, Schladminško in Gosausko stran; vsako v svoji deželi.

Takih slučajev je v Alpah dokaj. Človek živi osamljeno po prijaznih dolinicah, kakor bi nikjer drugod ne bilo podobnega sveta. Pripeti pa se vendar, da sempatje pogleda preko plota domače vasi; tedaj trči ob soseda, kakor se zgodi tudi znanstveniku, da pri svojem preiskovanju trči v sosedno vedo. Tako neprijetnost občutita v porazdelitvi naše zemlje geolog in zemljepisec. Geolog ima svojo »sistematiko« skrito globoko pod zemljo, nekaj je je tudi visoko nad najvišjimi vrhovi, a ta je le idealno zarisana na geoloških prerezi; zemljepisec pa je usistematil svoje področje lepo po rekah, cestah, železnicah, prelazih in podobnih točkah in črtah, ki pa se mnogokrat ne ujemajo z geološko porazdeljenimi plastmi.

Eden trdi, da Kojca, Blegaš in Porezen spadajo h Krasu; drugi pravi, da spadajo h Alpam — podzemeljska sistematika pa vse drugače govori, namreč: v davni davnosti sta se globoko pod zemljo srečala dva brata: sulfur in hydrargyrum; porazdelila sta si svoje področje in ustvarila ognjeniški teren s toplim izvirkom na eni, a z rudnikom cinobra na drugi strani. Ta prostor je deželica zase in ne pripada ne Krasu ne Alpam.

Planinam v Sloveniji so dajali imena domačini (večkrat celo od dveh strani), potem geolog in zemljepisec, jezikoslovec in sam bognavaruj političar (Nemec ali Italijan). Vrhovi naših gora so na ta način dobili kar po troje imen.

Niti sami si nismo edini.

Kakor Dachsteinu v Avstriji, se godi pri nas planinam med Ljubljano, Celjem in Dravogradom. Ljubljčan jih imenuje Kamniške Planine, ker ima pred seboj Kamnik; Celjan jih ime-

nuje Savinjske Planine, ker mu jih odkriva Savinja; Korošec jim pravi Štajerske Planine, ker jih gleda proti jugu (Plan. Vest. 1885/84), domačini rekajo Solčavske Planine, kar bi bilo morda še najbolje — vsekako je tako nazivanje za lokalne razmere primerno. A kakó naj imenujemo planine mi, ki nismo ne iz Ljubljane, ne iz Celja, Solčave ali Dravograda?

Planinam od Trbiža proti vzhodu pravijo Karavanke, po starodavnem običaju. Toda geologi prištevajo Karavankam tudi Obir, Peco, Plešo, Olševo in Raduho, ki stoje osamljeno.

Planinam med Koroškim in Italijo pravijo Karniške Planine, po starih Karnih. Toda to ime so raztegnili proti vzhodu do Pohorja, izvzemši Celovško Kotlino, katero nekateri dele zase, a drugi jo porazdeljujejo med sosede.

Julijske Planine imenujemo po Juliju Cezarju; to čast je mož toliko zaslužil, kakor Bismarck svoje otočje v Tihem Oceanu ali drugi Evropejci svoja imena po tujih celinah. Eni jih mejijo do Radovljice, a drugi skočijo preko Gorenjske do naših Grintavcev (izvzemši osamljene vršace okoli Pece). Tako segajo torej Julijske Planine po njihovem od Trbiža do Žalca, izvzemši Karavanke.

Nič ne ugovarjam: krajevni nazivi naj ostanejo, dolincem v zabavo in veselje; toda znanstveno zemljepisno ograničevanje bodi enotno. Ceste, železnice, reke, prelazi ne odločujejo nič! Nasprotno! Kakor morje ne deli, temveč druží, tako reka ne deli, temveč druží in slab je gospodar, kdor po rekah doline deli na polovice. Kjer so geološke razmere tako razkosane kakor pri nas, veljaj za celo ozemlje skupno ime. Saj imamo na svetu stotine km dolga gorovja z enim imenom — čemu bi pri nas ne imeli skupnega gorovja od Idrije do Trbiža in okolenčeno mimo Radovljice dalje pod Kamnikom do Zidanega Mosta!

Na tem prostoru živi en rod: slovenski rod; je svet v eni državi: v Jugoslaviji, in slovensko planinstvo ga poseča, opisuje in opeva. Na tem prostoru svet geologično in zemljepisno ni enoten, a enoten je politično, gospodarsko (ker obkroža Gorenjsko) in tudi pokrajinsko. Leta 1903 je SPD razstavilo v amaterski razstavi panoramo naših gora z razgledom z Obolnega pri Litiji. Panorama je segala od Železnikov mimo Triglava, Stola, Grintavcev do Sv. Planine pri Trbovljah s Prežganjem in z Jančami ob robu, ter Šmarno goro in Gorenjsko dolino po sredi — približno 150 km. Cela slika je predstavljala enotno podobo z očetom Triglavom v ozadju in s Kamniškimi Grintavci ob desni strani; naslovljena je bila: Slovenske Planine, in to ime naj preide tudi v naše slovstveno in uradno življenje, da bo zmede konec in čast onemu, ki to panoramo ceni in po teh gorah živi in dela, to je: Slovencem!

P. Cevc: Mosor (1340 m)

(Konec.)

Mirno leži tam doli Split, kakor da v njem ni tistega kričavega življenja, ki te preseneti, koj ko se približaš pristanišču; zanj pa je, kakor psiček na vrvici, z ozkim nasipom privezan Vranjic. Po morju, ki se v njem zrcali višnjevo nebo, so se leno raztegnili otoki: Čiovo, Drvenik, Šolta, Vis, Brač, Hvar, Korčula i. t. d.; vidijo se tudi parniki in jadrnice. Zadaž se nadaljuje Mosor, posebno Kozik kaj izzivno pogleduje sem. Veter ječi po ostrih robovih skal, nižje doli meketajo ovce in zvončkljajo kravce, kos nekje prav hiti peti, a v daljavi se oglašča kukavica...

Tak čar te v glavnem spremlja čez vse Mosorsko gorovje.

Na sedlu, doli med našim vrhom in Kozjakom, čepi na strmo-glavi pečini, kakor trda, stisnjena pest: trdnjava Klis. Kak vrisk, jok in stok je nekdaž od tam prihajal sem gori! Ta utrdba je bila ključ Dalmacije. Blestel se je na njej sedaj križ, sedaj polumesec. Kolikokrat je bila oblita s krvjo in ovenčana z groznim vencem človeških glav! »Teško Klisu, jer je na kamenu, a kamenu, jer je Klis na njem.« Tako govori tukajšni narod o njem. Tudi naša slovenska kri se je tu prelivala. L. 1596., dne 26. maja, so se tu naši pradedi, ki jih je baron Lenkovič pripeljal iz Kranjske, junaško borili in zmagali Turke. Dva dni pozneje pa jih je velika turška premoč skoraj do zadnjega uničila; le s peščico junakov se je Lenkovič še pravočasno rešil na brodovje pri Sučureu. —

Ostal sem še eno uro na Debelem Brdu; nato sem se obrnil po grebenu proti Plešivici, po silno razčlenjenih skalah. Z zahodne strani je pri vrhu zarasla z nizkim boričevjem; tu te tudi napaja z bistro, mrzlo vodico; to je velika redkost v skalovju, ki vsako kapljico požrešno spravi v svoje luknjaste globine. O stezi, ali vsaj o čem njej podobnem, ni sledu; torej kar po celem dalje. Na pločatih skalah sem tu zapazil pravilno okrogle in eliptične, v kamen vdolbene praznine, z malo na noter zavitim robom; izgledajo kakor široke, plitve sklède; to so naravni rezervoarji, s katerimi se je mati priroda pobrigala za napoj: pticam, metuljem, martinčkom, kačam i. t. d.

Dokler so bile plošče, je šlo še precej po človeško naprej — kmalu pa se je hoja izpremenila v skakanje, plazenje čez nerodne skale in nevarne razpoke.

Najsi je bil razgled na vse strani vablјiv, moral sem se mu odpovedati in vso pozornost obračati na vsako stopinjo posebej, vsak korak natančno odmeriti; pri tem pa še vedno biti pripravljen, da se ulovim, če bi slučajno omahnil na samih ostrinah. Najbolje bi tu, kakor po celem Mosorju, služila dolga, nepodkovana planinska palica; cepin bi bil nevaren.

Paziti pa se mora tudi na oprimke. Tako pripraven se ti zdi, prijazno ti ponuja pomoč; toda na njem je morda v klopčič zvita kača, kač pa je tu na solncu toliko, kakor pri nas polžev po dežju. Še to dopoldne sem se srečal z dvema: ena se je žurila na varno, ko jo je prehitela palica; druga pa je, nič hudega sluteč, brezskrbno zvita ležala na oprimku in rilček molila proti gorkemu solnčecu. Zbudila se je šele, ko sem stopil pred njo, pa tudi jaz je nisem prej ugledal, ker se je čisto ujemala z barvo skale. Švisk s palico — in po njej je bilo. Kaj pa, ko bi ne pazil!... Volkov pa v Mosorju tudi pozimi ni. Pred leti se je eden tu sem priklatil; pa se mu je godilo slabše ko psu v cerkvi: vsa dolina se je dvignila zoper njega, dokler ga niso na smrt potolkli. Tako mi je pravil gozdar.

Hudo raztrgana, prav medvedje divja je Medovna, čez katero sem lazil na Konjevod, ki tudi ni nič boljši. S tega vrha je pl. Pavić naslikal vse, kar se z njega vidi. Imel sem jo s seboj, prav dobro mi je prišla in seznanjala me je z imeni bližnje in daljne okolice. —

*

Solnce se je z vso gorečnostjo upiralo v vroče skale, zahotelo se mi je gozdarske koče. Prvotno sem imel namen, da hodim po grebenu do noči; toda teren, že itak utrudljiv, bo postal še utrudljivejši, a jaz bi moral bivakirati na ostrih grebenih Mosorja. Opustil sem ta načrt in šel odpočivati se in prenočevati v kočo.

Oho, kaj pa je to, v onihle skalah? Za previsno skalo se je nahajalo kakih 10 tihotapcev s tobakom. Strmo so me pogledali, jaz pa nje; kajti bili so oboroženi in če me vzamejo za ogleduha, gorje mi! Ko pa so spoznali, da nisem nevaren, so mi prav po nizki ceni ponujali »fini duhan«. Dišal mi je; kaj pa če me zaloti finančar, ako ne tu gori, pa tam doli? Nisem se okoristil z vabljivo priložnostjo. Možje pa so oprezno odtihotapili v dolino.

Lepa markirana steza me je s tega vrha v pol ure pripeljala nazaj k koči. Ura je bila 3 popoldne. Skuhal sem si kosilo in nato zaman skušal zaspati; zato sem vstal in začel brskati po spominski knjigi. Knjiga je lepo v usnje vezana, darovana od pl. Pavića l. 1905. Z ozirom na takšno starost knjige, bližino Splita, na jahalne poti in krasni razgled, je število podpisov v njej res malenkostno. Veselilo me je, ko mi je gozdar pravil, da pride tu sem večkrat tudi kak slovenski planinec. — Koča je postavljena na Užički Kosi, v naročju Babine Pasike, Ojstrega Huma in Litavca. Pod njo se nahaja kotlina, imenovana Lokvine. To je razsadnik boričev z vodnjakom v sredi; že leta in leta gozdijo s tem boričem Mosor. Gozdenje bi imelo veliko več uspeha, če bi okoličani imeli več smisla za gozdove in bi bolj pazili na ovce in koze, ki nasade uničujejo.

Ko sem se, pred kočo sedé, z očmi izprehajal po bližnji in daljni okolici, se je Split s svojim ponosnim Marjanom kopal v srebrno obsolnčeni morski gladini. Ko je solnce zašlo in je mrak objel hrib in dol, so Split, Vranjic in cementne tovarne na Solinu in Majdanu zažareli v električni svetlobi. — Dolgo v noč sem z gozdarjem kramljal.

Drugi dan sem ob štirih vstal in čez pol ure odšel proti grebenu. Dobro nadelana in markirana pot vodi navzdol čez kotlino Uzinac, kjer se cepi in na desno vodi v vas Sitno, na levo pa na vrh. Do tu me je gozdar spremil. — Zopet sem ostal sam; pa bilo mi ni dolg čas — kako mi naj bo dolg čas v prirodi, ki povsod prikazuje svoj kras in modrost Stvarnikovo! Kar v eni sapi bi se najraje zaletel na vrh, objel z njega vso jutranjo lepoto, s cvetličnim, ptičjim in kamenitim čarom; toda zavest, da me danes čaka še velik napor, me je zadrževala; in kar v začetku sem moral varčevati z močmi.

Pot zavija precej strmo navzgor na nekakšen hrbet; na njem strmina malo pojenja, a se kmalu zopet začne, ko ležeš na uteglino Gunina. Bratski stojita pred menoj Veliki in Mali Lubljan. Veliki Lubljan (1261 m) v raztrganih skalah polagoma leze v dol, se drži resno in je pravi debeluhar napram Malemu Lubljanu, ki ga oklepajo orjaške plošče. Ob pol šestih sem dospel na sedlo med obema. Neprijazen, močan veter me je tu objel in me je nato spremljal skoraj ves dan. Markacija se tu konča z velikim rdečim križem — tu je njen grob; kar se še naprej opaža od nje, so slabi ostanki njenega nekdanjega življenja. Brez čudeža, le z malo dobre volje, bi se dala zopet oživiti. Pa zares: tudi kdor ni vnet za markiranje, bi si v tem terenu želel tega rdečila.

S sedla se ti odpre do sedaj skriti razgled proti vzhodu, in pred teboj se vrstijo gorski sivi grebeni drug za drugim. Od Mosorskega grebena nekaj minut oddaljeni Veliki Ljubljan poplačuje obiskalca z obsežnim in poučljivim razgledom proti Zagorju in gorskim vrhovom tudi tam čez Bosno in Hercegovino. Vidi se tudi Sinjsko polje, podobno morju, z reko Cetino v sredi. Vrnil sem se na sedlo in se z njega povzpел na Mali Lubljan; ta zanaša oko daleč čez otoke in do nedogleda čez. Tu sem v zavetju skal zajtrkoval.

Najprej me je ozka stezica vodila med silnimi strminami na obeh straneh, podobnimi sedlu med Malim in Velikim Triglavom. Greben sam je zelo razdrapan, še steza se ga večkrat ogiblje, zdaj na desno, zdaj na levo. Razgled na obe strani, v podnožje in v daljavo, je res krasen, a obenem zelo opasen; pri razgledavanju okrog sem se vedno ustavil, ker je skalovje zelo krušljivo.

Na Javorski (1272 m) sem bil ob tri četrt na 7. S tega vrha občuduješ posebno Kozik, ki s svojo krasno piramidalno formo kipi

v nebo in te kar vleče k sebi. Samozavestno, kakor oblasten kralj nad svojo posestjo, dviga svojo drobno glavico nad vrhove in vršičke, ki so se na njem uvrstili. Tam v daljavi pa mrko in resno stoji gorovje Biokova; v njem se obala poslednjič dvigne 884 m visoko, nato se strmoglavi v morje.

Rebrnat greben silí tudi tu stezo, da krene na desno pod njim na Šipačko, ki sem jo ob pol 8 dosegel. Nevarne, hrapave plošče, polne bridkih ojstrin in kanalčkov, vise z desne strani grebena, na potu s Šipačke proti Velikemu Kablu in te opozarjajo na opreznost. Z leve strani grebena pa se nahajajo, kakor mi je pravil gozdar, globoke jame, ki hranijo celo leto vodo in led; n. pr. Ledenica, ki se nahaja 400 m pod grebenom, in Snežnica, ki je globoka kakih 300 m; nekatere jame dosežejo tudi do 500 m globočine. Meni se samemu ni dalo stikati po tem mračnem in hladnem podzemeljskem svetu; rajše sem nadaljeval pot po odprtem in zračnem grebenu. Bilo je pa nad temi jamami nenavadno bujno ptičje življenje in žgolenje.

V Velikem Kablu (1340 m) doseže Mosor svoj višek; sicer tega še prav zapaziti ne moreš, ker i drugi vrhovi niso veliko nižji in je tudi razgled v glavnem isti kakor z njih.

Od Velikega Kabla do Ljuberine sem rabil pol ure. Globoka uvala zazija od tu naprej; greben se namreč strmo in naglo spušča, z druge strani pa zopet strmo dviga. Hočeš v to uvalo, sem se trdo držal tiste bore steze; brez nje bi mi bila prehuda. Teren je takšen, da bi tudi najnavdušenejšega plezalca spravil ob dobro voljo, čevlje in — hlače. Prav zasluženó nosi ta usedlina ime »Ljuti Kamen«. Nekako sredi strmine pa se mi je steza le izmaknila. Hočeš nočeš — vdal sem se potrpežljivosti ter se boril s skalo za skalo; kjer so bile razpoke preširoke, sem se moral pač najprej ponižno doli spuščati in takoj nato zopet gori kobacati. Če si previden, da z glavo kam ne zadeneš, ni ravno nevarno; a do skrajnosti sitno in počasno je to napredovanje; ugodno je, da so oprimki po celem Mosorju izvrstni.

Tožilo pa se mi je po stezi in gledal sem pozorno na vse strani, da jo kje iztaknem. Pri tem sem ugledal malo nižje ovce. — Kjer so ovce, tudi pastir ne bo daleč. Res ugledam na plošči pastirico; pa moje klicanje je imelo le ta uspeh, da je pobegnila in se skrila. Ne samo na Mosorju, ampak tudi v dolini v vaseh sem izkusil, da je tukajšnji narod do tujca zelo nezaupljiv in zaprt. Niso navajeni nanj, olike tudi manjka; kar pa je glavno: imajo slabe izkušnje z marsikaterim tujcem, trgovcem, tihotapcem itd., ki mnogokrat zlorabijo priprostost in poštenost tega naroda. Če si pa znaš pridobiti njihovo zaupanje, takrat boš deležen izredne prijavnosti in gostoljubnosti; gledal boš v kristalno čisto in prirodno dušo tega ljudstva, ki mu je Bog, poštenost in junaštvo nad vse.

Ko sem sedel in premišljal, kaj bi, zapazim, da se mi z druge strani gori približava čudno bitje z ogromno glavo in velikanskim trebuhom. Mari se naj zdaj skrijem jaz? Kaj neki bo? Čakam in gledam in spoznam, da je starka z butaro na glavi in z zeliščem v predpasniku. Ta se me ni ustrašila; začudila pa se je, ko me je zagledala. Potožil sem ji svojo smolo s stezo. Zagnala je z glave butaro, stresla na kup zelišče in se ponudila, da me bo vodila do na vrh Paleža, kjer bom našel stezo. Malo nezaupno sem jo premeril; saj je imela razen butare, ki je zdaj ležala pred njo, na plečih očito najmanj sedem in pol takih križev, ki se ne dajo otresti. Pa kmalu se nisem mogel dovolj načuditi starkini spretnosti in izvedenosti v tem nerodnem terenu. Ona pa se je meni čudila in govorila: »Kako ti, koji si valjda školovan čovjek, možeš saći sa puta?« Kmalu sva bila na Paležu. Skrbno me je na vrhu opozarjala na drevesa z nizkimi trnovimi vejami, češ, če se na njih zbudem, se mi bo gotovo gnojilo, ker so strupene. Nič pa ji ni bilo po volji, ko je zapazila, kako se doli na sedlu ovce gostijo z njenim nabranim zeliščem poleg butare. Opisovanj, kako naj hodim, da ne zaidem, ni bilo ne konca ne kraja in vse mogoče blagoslove mi je zaželela dobra starka, ko sem odšel sam naprej.

Ozki greben od vrha Paleža dalje se kmalu razširi v širok hrbet, po katerem se čisto udobno hodi; niti na stope ni treba paziti. Toda ne dolgo; kmalu sem bil zopet v strašno raztrganem grebenu Botajne. Tu greben Mosorja nudi res višek rebrnaste razdrapanosti. Bil sem ravno na najhujšem, ko je z leve doli v vasi Srijane opoldne zazvonilo angelsko češčenje, edini glas, ki je iz doline prihajal sem gori in me dvigal še višje nad Mosorske vrhove. Pa kmalu je od tam vse utihnilo; samo veter je dalje tulil in mi žugal, da me vrže raz greben; trdo sem se moral oklepati skal.

Naposled, ob 1. popoldne, sem se vendarle pritrgal na vrh Kozika (1318 m), ki mi je ves dan tako imponiral. Na njem je cerkvice in zvonik, oboje v razvalinah; zdi se, kakor da bi imele strele tu svojo božjo pot. Pred nekaj leti se je tu še maševalo. Cerkev je posvečena sv. Jurju, zaščitniku nekdanje kneževine »Poljica«. Kneževina je štela okrog 6000 duš. Odlikovala se je s svojim junaštvom. Kadar je bila v nevarnosti, so se poleg moških borile tudi žene in dekleta. Še živi v narodu spomin na Marijo Žuljević in Barbaro Lekšić, ki sta posekali tri Turke, tri pa ujete prignale v vas, kakor tudi na Milko Gajsalić, ki se je vtihotapila v šotor Tofan - paše in tam zažgala smodnik, ki je sicer njo raztrgal, pa tudi med Turke nesel strah in zmedenost. Tusem, na Kozik, k sv. Jurju junaku, so se ozirale oči junaških Poljičanov; njihove pesti pa so udrihale po Turkih »za krst časni i slobodu zlatnu«.

Novi divote, ki ti jih odpira ta vrh, ti poživijo že malo utrujene moči; vnovič začutiš zadovoljnost, da si šel na to pot. Pod Borakom

doli se vidi nekaj poslopij Omiša. Zelena reka Cetina pa daje divjim, sivim pečinam, skozi katere se probija do izliva v morje, poseben čar.

Ker v razvalinah cerkvice nisem našel dovolj zavetja pred vetrom, sem se po kratkem odmoru odpravil dalje. Opaža se, da višina grebena pojenjava in da se vrh za vrhom niža.

Ob 2. uri popoldne sem si pa le privoščil kar poldrugo uro počitka. Stegnil sem se po neki plošči. Kako prijetno se mi je zdelo, po prestanem naporu, to počivanje na trdem! Gledal sem nekaj časa po kamenitem, od solnca ožganem svetu; kmalu pa so mi oči začele skupaj lezti, a kraške gore zeleneti; stoletni hrasti so stali eden poleg drugega, vitke smreke so se kar kosale med seboj, katera bo lepša; bele breze, zelene bukve si prijazno spletajo med seboj veje, po dolinah so vzeveteli travniki; potočki so šumeli in napajali plodna polja, južno solnce pa je vzbujalo vse na kar bujnejše življenje... Zagorje ima krasno pisano, zeleno suknjo. Tu je bogastvo in lepota. Pa glej, čez ograjo je skočil divji lev v ta paradiž... tepta, ropa... padli so gozdovi, opustinjili so se travniki, izginili so pod zemljo mrmrajoči studenčki. Golo je pustil divji lev to pokrajino na milost in nemilost vremenskim izpremembam, ko je s surovo šapo raztrgal z nje bogati plašč bilinskega carstva...

Skoraj sem kriknil in skočil na noge. Je-li sen, kar sem v poluspanju razmišljal — vse golo okrog mene, veter žalostno tuli, posamezne travice vzdihujejo za potočkom in se suše, ostanki ogromnih apnenic, v podnožju Mosorja, ki jih gotovo niso kurili s kamenjem, mi zatrjujejo, da to ni sen, ampak kruta realnost. Kakor uklet vitez se še nahaja ta lev po mnogih mestih ob morju, vklesan v kamen. Tudi naš slovenski Kras ga pozna. Da, pravi simbol si je izbral ta pustošnik, ko je nastopal v znamenju divjega leva! Rad bi pa tu sem pripeljal tiste, ki se v Benetkah divijo kulturi tega leva, da vidijo po njem opustošene cele dežele, da vidijo tudi to stran njegove kulture!

Otresel sem se žalostnih misli in nadaljeval pot; jasno so se odrazovale črne razpoke v sivih skalah, veter je postal nekako hladen, a od juga sem je jadrал pošasten črn oblak, spredaj obrobjen s krvavim solnčnim bleskom. Nič dobrega mi ni obetal. Podvival sem se in se ogledoval za zavetjem. Oblak se je razprostrl nad menoj, solnce se je skrilo, začele so padati prve debele kaplje, požrešno jih je pil suhi apnenec, a morska gladina, ves dan svetlomodra, je postala črna ko noč; veter je za hip prenehal, nastala je tista neprijetna tišina, ki nikdar ne pomeni nič dobrega. Nekako tesno mi je postalo v tem brezčutnem skalovju; začutil sem se pred pretečo naravo majhnega, slabega; skrtil sem se v pečino. Proti severu pa se je še vse kopalo v solnčnem blesku... Kako nagla izprememba med prej in sedaj, kako veliko nasprotje med tukaj in tam! Kar čakal sem, kdaj bo zagrmelo in se vsulo. Pa pritisnil in zabučal je zopet veter. Kakor prignal, tako

odgnal: črni oblak je plul dalje proti severu, na jugu se je zjasnilo in nad menoj se je zasmajalo prijazno nebo, ko sem zlezal izpod skale na prosto.

Zadovoljen, da se je vse tako lepo izteklo, sem se vzpenjal na Veliki Vrh in sem ob četrtna 5. uro stopil nanj. Mirno so se tu pasle ovce v varstvu treh pastirjev in dveh pastiric. Pastirji so imeli »gusle«, v obliki brača, lastnega izdelka: vrh, kjer se struna navija, je krasila skrbno izrezljana konjska glavica, dolnji debeli del je izdolben in čez njega nategnjena koža; struna je samo ena, spletena iz konjske žime, enako tudi tetiva na loku; črni katran jim je namesto kolofonije. Dal sem jim nekaj drobiža in najspretnjši med njimi je uprl gusle v naročje in začel popevati o junakih in junakinjah iz Mosorja. Instrument in grlo, oboje je dajalo žalostne, monotone in prav počasno zategnjene glasove, ki so se le zdajpazdaj podvicali in končali v naglašenem »ah«. Pri nas bi to težko priznali za petje, prej za jokajoče jadikovanje. Meni je bilo godbe kmalu zadosti; pastirji pa so, dasi so pesem morda že stokrat čuli, vendar pozorno poslušali vsebino in na obrazih se jim je bralo, kakšne občutke jim vzbuja v srcu. Z malim zadovoljna njihova priprostost ima v tem več užitka nego marsikateri preolikanec v koncertih virtuozov. Blagoroval sem na tihem mosorske pastirje.

Nadaljeval sem pot na Rašeljko (1005 m); od Vel. Vrha do Rtja se rabi četrtna ure, po nagromadenih skalah vmes pa med zelenimi gabri, ki dajejo kameniti okolici prijaznejše lice. Doli v podnožju so se vrstile dolinice, ena pri drugi, ena nad drugo; vidi se, da je v tem Krasu vsak prostorček zemlje skrbno obdelan in ograjen, kar priča prav tako o delavnosti, kakor o siromaštvu prebivalcev. Sempatja se belijo hiše in vasice, med njimi se dvigajo, ne visoko, toda strmo, ostri gorski grebeni. Vsa dolina je v prazničnem sijaju zlatega solnca, kakor da se veseli z menoj, da ji je huda ura prizanesla.

Dobro me je solnce užgalo, ko sem se plazil naprej po grebenu. Približal sem se sedlu Rašeljka; čez sedlo vodi jahalna pot iz Gata v Dolac.

S tem sedlom se menda konča Mosor, mene pa je še mikalo na njegov prirastek Lišnico, ki tri in pol km od tu pokazuje svoj zaviti in goli greben. Vse do grebena je z gabrjem zarasla, po zaslugi racionalnega gozdarjenja, tako da je steza komaj vidna. Ob šestih popoldne sem dospel do gozdarske kočice pod Lišnico. Koča je sama podrtija, brez strehe, oken in vrat, tudi zidovje je napol zrušeno. V vojnem in povojnem času so jo oropali in prepustili njeni usodi. Obdajajo jo prastari hrasti, krasne rdeče hortenzije so rasle okoli nje.

Kdor je tako srečen, da najde od kočice naprej proti vrhu nekdanjo stezo, mu ne bo težko priti nanj; drugače pa se bo moral četrtna ure stegovati čez tiste nerodne razpoke in skale, ki so me mučile ves dan.

Lišnica (950 m) mi je pokazala celo pokrajino do Biokova in jasno začrtano korito Cetine, ki se zviija v velikem krogu iz Sinjskega polja čez Zadvarje; tu se obrne, tvori krasen slap, ki se imenuje Gubavica (od tod neviden), teče nato v čisto nasprotni smeri in se pri Omišu izliva v morje.

Čaka me še utrudljiva hoja v dolino; požuriti se moram, da me ne ujame mrak v tem skalovju. Še en pogled naokrog; zdaj pa z Bogom, prelepi, siromašni Mosor!

Brunon Rotter: Po nepoznanem Pohorju*

6. Roglja — Valovci — Mislinje.

Od koč na Klopnem vrhu (1335 m) se krene po novomarkirani poti na Pesek (1382 m), kamor se pride v dveh urah. Tu je že dograjena lesena koča, kjer bo baje tudi turistom ena spalnica na razpolago: to je jako razveseljivo za razvoj tukajšnje turisticke.

S Peska se pride (gl. Plan. Vestnik 1925, št. 12, str. 272) v nekako pol ure na vrh Roglje (1517 m).

Z vrha se spuščajo senožeti polagano do Vitanjske Planje (1491 m), kjer ima g. Hofbauer iz Vitanj svojo lovsko kočo. Nedaleč od tam, ob markirani poti na Planinko, je studenec z dobro pitno vodo.

Pri koči zavijemo zahodno po stezi, ki se kmalu izpremeni v vozno cesto, skoraj vedno po grebenu naprej, dosežemo Stolp (1463 m) ter dospemo do krasnih senožeti Valovci (1458 m). Od tod imamo razsežen pogled na Savinjske Alpe, Sv. Uršulo na Plešivcu, Peco in drugo.

Nato se je treba držati severozahodne smeri, da se dospe na gozdnati Brežarjev vrh (1254 m), odkoder se spuščamo, ker nočemo po dolini Mislinje, h kmetiji Mateje, pustivši severno Ojstrivca (1498 m) in Planinko (1392 m).

V smeri mimo posestva Vovka se spuščamo dalje po travniku in konečno po strmi gozdni vozni cesti navzdol v Tolsti vrh. Od tam dosežemo po lepi stezi med zelenimi travniki in konečno po cesti železniško postajo Mislinje.

Partija z vrha Roglje na Volovce nudi krasen smuški teren, osobito za začetnike.

7. Ob Radoljni.

Od Klopnega vrha krenemo na Pesek. Tu se cepijo sledeča pota: naravnost naprej proti zahodu se pride čez Ostrušjo žago (1325 m) na Planinko (1529 m), kjer so št. Lovrenska jezera, in dalje k Rib-

*) Gl. Plan. Vestn. 1926, str. 233.

niškim jezerom (1535 m). Od tam čez Jezerski vrh (1537) na Črni vrh (1543 m) in čez Veliko Kopo (1542 m) na Malo Kopo (1526 m); proti jugu gre na Rogljo (1517 m), a mi krenemo proti severu, in sicer nekaj časa po vozni cesti, a jo kmalu zapustimo in sledimo stezi. Ta se vije po gozdu in livadah, okrašenih z visoko travo, naravnost naprej, nato pa precej strmo navzdol. Ko stopimo zopet iz gozda, zagledamo napol pogorelo Ostrušjo žago, katero goni potok Radoljna, ki priteče v raznih skakalnicah in slapičih izpod Komisijskega sedla.

Prestopimo potok in zavijemo v levo v gozd. Lepa steza nas privede iz njega in čez livade nazaj do potoka ter ob njem proti dolini.

Tu stoji več drvarskih in pastirskih bajt; konečno dospemo mimo lepe lovske kočice, »Farška huta« imenovane, po stezi na višinsko točko, a od tam skozi gozd na vozno pot in naposled do ostrega ovinka.

Pot zavije v levo navzgor na Avsenjak (pribl. 1200 m) in če ji slediš, prehodiš pobočja vseh dolino Radoljne obrobujočih vrhov, nakar prideš nazaj do potoka in nazadnje v trg Št. Lovrenc.

Da se pa ne oddaljiš preveč od struge potoka Radoljne, se je treba spustiti po stezi strmo navzdol, in nato prekoračiti strugo.

Če se človek prikrade prav tiho v dolino, gotovo ujame s pogledi kako srno; kaj rade se pasejo v tem mirnem delu Pohorja.

Onkraj struge moraš splezati strmo navzgor do nekdanje vozne ceste, ki se vije skozi to romantično dolino vedno po gozdu naprej.

Mnogo potov in stez je treba križati, preden se dospe do posestva Mohor. Od tu vodi vozna pot navzdol do pritoka Plešivčnica, ob kateri se pride v Št. Lovrenc in dalje skozi Marijo v Puščavi (znamenita božja pot!) v eni uri do železn. postaje Št. Lovrenc.

8. Iz Slovenjgradca čez Pungart v Dovže.

Iz Slovenjgradca smo šli po markirani poti do velikega posestva Gallenhoffen, ki leži nad postajo Št. Martin. Tu smo zapustili vozno cesto in krenili v levo po stezi na travnik. Pot vede v lepih vijugah do kmečke hiše in dalje mimo gozdička nazaj na cesto.

Ob posestvu Plesnik in dalje mimo Vile Logar krenemo v desno do kmetije, nato jako strmo po gozdni poti navzgor. Ko dospemo zopet na vozno cesto, se nam odpre krasen pogled na megleno morje, iz katerega se dvigajo kakor otoki razni vrhovi, kakor Sv. Uršula na Plešivcu, Peca, Sv. Križ pri Belih Vodah, Golte in drugo.

In zopet je treba po cesti precej strmo navzgor, nakar zavijemo v gozd. Ko stopimo malo pred starodavno kapelico zopet na plan, smo že pri posestvu Krenker.

Od tod nas vodi pot polagoma navzgor mimo gospodarskih poslopij, nato po gozdni poti do posestnika Kanduti in zavije konečno pri studencu v Malo sedlo (1188 m).

Od tod gremo po markirani poti, ki prihaja iz Vuzenice po dolini Cerkvenice na Malo Kopo (1526 m), ali pa do pod nje se nahajajočega močnega in izbornega studenca Porodnica. — Do sem se rabi iz Slovenjgradca približno štiri ure.

Nadaljujemo po senožetih do Velike Kope (1542 m) in se spustimo v sedlo Pungart (1377 m).

Če se gre od tod po vozni poti nazaj pod Veliko Kopo v smeri na Malo Kopo, se pride kmalu do bistrega studenčka, nad katerim leži krasna senožet, ki kar prosi s svojo zavarovano lego, da bi se postavila tu prepotrebna planinska koča. Na velikem drevesu je ob izvirku modra lisa! Tam se spusti kakih dvajset korakov navzdol in pri vodi boš.

Od Pungarta zavijemo po stezi proti jugu in nato v gozd. Že čujemo desno v gozdu žuborenje močnega osvežilnega studenca, a malo naprej po poti stoji lovska koča grofa Thurna.

Kot zasilno zavetišče služi en del te kočice imenitno, pa tudi prenočilo bi se v nji prav imenitno — seveda turistovsko!

Malo pred kočo je križišče steza. Obrnemo se v jugozapadno smer ter sledimo stezi, ki nas dovede kaj hitro do vozne ceste. Tu se spustimo zelo strmo doli skozi gozd do razseka, potem še strmeje do posestva Krivec, nakar gremo ali po cesti naprej, ali pa jo mah-nemo čez travnike do potoka Razborca, ob katerem vodi steza, podobna šetališču, do vozne ceste in po dolini Razborca v Zgornje Dovže. Od tam se pride v kratkem do postaje Dovže.

Jako lep enodneven izlet, ki ne zahteva mnogo truda in nudi svojevrsten užitek — tudi če je megla! (Dalje prih.)

Kotiček

Mira Kepa: Večer na Krvavcu.

Popoldansko solnce je božajoče zlatilo vrhove, ko smo krenili s sedla preko Kalca na Krvavec.

Pokrajina je divja in mrka. Ko pretelovadiš Kalško goro, se globoko pod teboj razgali kotanja, bržkone ostanek diluvialne usedline: to so Kalce. Tesno pod skalni masiv Grebena so zleknile svoj oglodani skelet. Mestoma ti zastavi pot mala gromada moren, ki ždijo iz stoletja v stoletje v osiwelem svetu. Pošastno se oglašča iz kotov odmev potujočih tod mimo, ali od strela lovca - tihotapca. Sicer je zemlja tiha in mrtva. Flora se je boječje umaknila v pobočja Bistriških gora. Le pritlikavi borovec je razpredel svoje udobje ob poti in visoko v skalini se je kljubujoč zalisila skromna družina sviščev.

Ko smo izstopili iz osamelega zakotja, se je kopala pred nami v solncu zelenica bohotnih planinskih rož. Mala kaduljica je koketno tresla glavico, ko se je prekucnil nagajivi žarek čez njo.

Zavili smo preko nerodno vklesane poti predgorja v prijazno Krvavško ozemlje. Stanovi na Križki so se že tiho zapirali, ko je zažarela belina Doma v naših očeh. Stopili smo v obednico, gostoljubno sprejeti — hvala Vam, prijazne oskrbnice!

Po malem okrepčilu smo zaslonili zapadno steno še ne dograjene stavbe. Zmračilo se je... To so tisti tihi, očarljivi večeri, ko se človeku razboli duša v sladkem opoju gorskega miru. Stvarstvo prirode te odtuji od posvetnosti in zasanja se ti v večno lepe, božajoče bajke... Često mi je spomin na te utripajoče ure težak... Kdo doume, kaj nam je poklonila gorska zemlja s svojimi tajnami!

Pred nami v dalji je kipelo Julijsko kraljestvo v vseмир. Brojna družina Zlatorogova se je stisnjeno zgnatla okrog svojega vladarja. Mogotec Triglavski pa je zaspano klonil nad njihovimi ožarjenimi glavami in noč je polagoma ovijala njegovo potno obličje v mehko kopreno. Skozi sanjavo tišino večera so lili poslednji poljubi umirajoče zarje preko Karavanskih vrhov in zemlja Koroška je hrepeneče pila njih rožnato toploto vase.

Gorenjska polja so tiho dihala v mrak. Zvonovi dolinskih cerkva so se pobožno-otožno strnili v večerni Ave in njih melodija je napolnila dolino Kokre in se razlegala daleč mimo pokojnih Cerkljanskih domov. Visoko v gozd je zabrnela in glejte; celo mali poganjki bukovih dreves so pobožno sklonili stebličje. Višje, še višje je brnela in temne skale Grebena so plaho prislunnile njenemu spevu, trudna je prišepnila poslednji večerni pozdrav Kalškim goram in tam, šele tam v zloglasnih stenah je onemogla zamrla...

Kradoma se je vselila noč okrog nas in ostre konture gora so medlo skopnele v njej. Vitka telesa blestečih brž so lahko vztrepetala v zlovešči temi...

Pred nami v belini peščevoja je ležala utrgana očnica. Pritajeno je onemel baržunast nasmeh na njenih mrtvih ustnicah...

Obzor in društvene vesti

»Triglavska podružnica« SPD ustanovljena. — V nedeljo, 8. jan. t. l., se je ustanovila nova podružnica SPD v občini Dovje—Mojstrana. Nova podružnica se imenuje: »Triglavska podružnica SPD Dovje—Mojstrana«. Kot predsednik je bil izvoljen agilni tamkajšnji šolski upravitelj Jožef Serajnik; za odbornike pa gg.: Gregor Lah (vodnik), Tone Kovač, Josip Zupan, Anton Rebolj, F. Potočnik, Janez Rabič, Franc Hafnar in Franc Mandelc; za pregledovalca računov gg.: Gregor Klančnik in Rudolf Abruč. Podružnica šteje že sedaj preko 100 članov; doslej so bili ti večinoma včlanjeni pri Kranjskogorski podružnici.

Prva naloga nove podružnice bo, da zgradi v Mlini, kjer vodi pot z Golice na Kepo, zaenkrat vsaj malo kočico, ki bi se v poznejšem času lahko povečala. Koča na tem kraju je zelo potrebna, ker na tej strani od Golice naprej v Karavankah nimamo nobenega planinskega zavetišča. V bližini sedla »Jepca« je bila prej koča, pa so jo ob času koroških bojev, žal, naši vojaki požgali. K.

Mežiška podružnica »Peca« nam poroča, da je poslopje nove kočice na Peci pod streho; toliko je stavba v preteklem letu napredovala, a v tem letu se nadejamo otvoritve.

Pri članstvu pa je mlada podružnica utrpela hude izgube. Preminuli so tekom leta 1927: č. g. Josip Dobrave, župnik v Črni, vztrajen odbornik za zgradbo kočice na Peci; nadalje Franjo Krulec in Jožef Jank; žrtev ubojstva je postal župan v Črni, Andrej Brumen, delavni član istega odbora; in naposled: podjetni in neumorni blagajnik tega odbora, Rafko Vinkler, gozdarski paznik, je z lovsko puško penesrečil. — To so težki udarci za podružnico, ki zlasti zdaj potrebuje takih delavnih in izkušenih moči. Ohranila jih bo v hvaležnem spominu.

Poset planinskih zgradb Osrednjega Odbora S. P. D. v letu 1927

Red. št.	Ime planinskega zavetišča	Štev. sob-nih postelj	Oskrbovana	Državljeni SHS			Čehi	Nemci (iz Nemčije)	Avstrijci	Italjani	Francozi	Angleži	Madžari	Ostali	Skupaj
				Srbi	Hrvati	Slovinci									
1	Koča na Veliki Planini	14	celo leto	5	56	799	—	—	7	—	—	1	—	—	868
2	Koča v Kamniški Bistrici		„	29	189	4184	11	9	48	12	—	2	—	3	4487
3	Koča na Kamniškem Sedlu	12	7./6.—13./9.	42	72	1219	6	—	28	3	—	1	—	2	1373
4	Češka koča na Ravneh	13	28./6.—13./9.	14	51	469	48	4	60	3	—	—	—	—	649
5	Cojzova koča na Kokrskem sedlu	16	28./6.—13./9.	31	73	896	10	10	43	8	—	1	—	—	1072
6	Dom na Krvavcu	13	celo leto	13	43	1750	—	3	7	—	—	—	—	5	1821
7	Spodnja koča na Golici		25./5—15./10.	23	191	1693	39	17	126	6	—	—	2	6	2103
8	Kadilnikova koča vrh Golice	20	25/5.—30./9.	28	146	1795	37	33	292	5	—	—	6	6	2348
9	Erjavčeva koča na Vršiču	25	2./6—30./9.	33	76	1100	34	14	86	14	—	2	—	2	1361
10	Aljažev Dom v Vratih	30	18./6—30./9.	87	552	2800	124	101	222	32	1	3	—	1	3923
11	Staničeva koča	12	28./6.—4./9.	41	179	747	29	46	129	3	—	2	—	—	1176
12	Triglavski Dom na Kredarici	20	28./6.—30./9.	73	265	1966	64	98	221	30	—	1	—	2	2720
13	Aleksandrov Dom	19	28./6—30./9.	96	246	1359	52	72	112	15	—	—	—	—	1952
14	Vodnikova koča	6	28/6.—15./9.	23	90	554	23	22	40	3	—	—	—	—	755
15	Koča pri Triglavskih jezerih	24	7/6—23./9.	43	219	1217	38	87	111	9	—	2	—	4	1730
16	Hotel Zlatorog ob Boh. jezeru	48	celo leto	74	234	570	57	17	69	4	—	—	4	3	1032
17	Hotel Sv. Janez ob Boh. jezeru	76	„	37	134	220	24	14	78	3	2	11	14	—	537
18	Orožnova koča pod Črno Prstjo	16	28./6.—1./10.	11	32	595	28	17	49	9	—	—	—	—	741
19	Malnerjeva koča pod Črno Prstjo	12	28./6.—1./10.	15	27	319	8	5	13	2	—	—	—	6	395
20	Krekova koča na Ratitovcu	8	28./6.—1/10.	4	5	558	—	—	2	1	—	—	—	1	571
				722	2880	24810	632	569	1743	162	3	26	26	41	31614

Poset planinskih zgradb podružnic S. P. D. v letu 1927

Red. št.	Ime planinskega zavetišča	V oskrbi	štev. sob- nih postelj	Oskrbovana	Državljeni SHS			Čehi	Nemci (iz Nemčije)	Avstrijci	Italijani	Francози	Angleži	Poljaki	Ostali	Skupaj
					Srbi	Hrvati	Sloventi									
1	Valvazorjeva koča pod Stolom	Kranjska podruž.	8	celo leto	3	84	1581	21	18	19	2	—	—	—	—	1728
2	Prešernova koča na Stolu		12	4./6.—10./10.	—	97	1300	27	34	256	3	—	—	5	33	1755
3	Koča na Gozdu pod Prisojnikom	Kranjskogor.	14	1/6.—16/10.	49	270	1043	9	7	52	—	—	—	3	1433	
4	Tomazinova koča na Sv. Gori		Litijska podruž.	7	celo leto	2	17	1320	1	3	3	—	—	1	3	1350
5	Koča na Sv. Planini	Mariborska podr.		12	„	3	141	742	—	2	3	—	—	2	2	895
6	Koča na Klopnem vrhu		Mariborska podr.	47	„	1	22	1333	4	9	32	5	2	2	—	1412
7	Mariborska koča	Mislinjska p.		21	20./5—26./9.	87	324	2783	37	32	124	2	7	2	—	3402
8	Turistovska koča na gori Sv. Uršule		Podravska podruž.	21	20./5—26./9.	5	58	1250	8	4	57	4	—	1	—	66
9	Ruška koča	Podravska podruž.		45	celo leto	35	142	3659	6	313	71	11	4	2	—	8
10	Hlebov Dom		Posavska podruž.	8	„	8	23	1096	7	—	6	1	—	—	—	—
11	Jurkova koča na Lisci	Posavska podruž.		39	neoskrbovana, odprta celo leto	39	897	1773	8	—	6	—	—	—	—	—
12	Mežnarija na Kumu		Radovljiska p.	3	celo leto	—	121	1530	3	—	—	—	—	—	—	2
13	Vilfanova koča na Begunjščici	Rogačka p.		10	21/5.—26/9.	4	46	576	10	—	5	—	—	—	—	2
14	Koča na Donački gori		Rogačka p.	48	neoskrbovana, odprta celo leto	48	124	991	17	8	13	—	—	—	—	—
15	Celjska koča	Savinjska podruž.		7	celo leto	15	27	1526	—	—	7	—	—	—	—	21
16	Hausenbichlerjeva koča na Mrzlici		Savinjska podruž. Celje	5	ob nedeljah od 1./6.—15./9.	5	9	320	—	—	2	—	—	—	—	6
17	Mozirska koča na Mozirski planini	Savinjska podruž. Celje		8	15/6.—15./9.	—	15	369	—	—	3	—	—	—	—	4
18	Piskernikovo zavetišče - Tillerjeva k.		Savinjska podruž. Celje	38	celo leto	22	54	801	5	2	34	—	—	—	—	8
19	Frischaufov Dom na Okrešlju	Savinjska podruž. Celje		17	19./6—20./9.	19	52	955	10	3	67	—	—	—	—	15
20	Koča na Korošici pod Ojstrico		Savinjska podruž. Celje	9	25./6.—12./9.	12	25	335	2	—	10	—	—	—	—	5
					357	2548	25283	175	435	770	28	13	8	7	184	29808

Redni občni zbor Kranjskogorske podružnice SPD se je vršil dne 8. januarja v hotelu »Razor« v Kranjski Gori.

Predsednik (g. Lavtižar) pozdravlja predvsem g. sodnega svetnika dr. Senjorja, kot nadzornika SPD., dr. Orla kot zastopnika O. O., g. mag. Mavra kot delegata in vse ostale navzoče, z zahvalo za obilno udeležbo, ter poda nato pregledno poročilo o podružničnem delovanju v preteklem letu. Z novo potjo na Prisojnik se je povečal promet v Koči na Gozdu. Tej koči je odbor posvetil večino svojega dela. Notranjščina se ji je popolnoma preuredila, kar je stalo okrog Din 20.000. Nabavilo se je še 12 kocev in 8 novih garnitur iz žime (blazine in zglavniki). Dne 27. maja je bil premeščen odbornik g. Čenčič; njegove posle je začasno prevzel g. Kovač. Gospod Čenčič je bil vrsto let marljiv odbornik podružnice, zato se mu izreče na občnem zboru najtoplejša zahvala. Dne 7. avgusta je otvorila podružnica svoje nove naprave s skromno, a v vseh ozirih dobro uspelo prireditvijo pri Koči na Gozdu.

Sporazumno z »Sljemenom« in Mariborsko podružnico se je priredil v dneh 14. in 15. avgusta »planinski dan«. Podružnica se je potrudila, da so bili gostje dostojno sprejeti. Zahvala se izreče g. šolskemu upravitelju Knapu, ki je za izletnike prepustil šolske prostore in postelje Rdečega Križa.

Markacija na Prisojnik se je izkazala za nezadostno, zlasti so okrogli znaki postali že prvo leto skoro nevidni. Načelnik je dal na svoje stroške markacije izpopolniti, cziroma popraviti. Izvršili so jo brezplačno tekem treh dni dijaki Slavko Černe, Edo Lavtižar in Franc Knap. Tudi tem se izreče zahvala.

V Koči na Gozdu je prenovljenje notranjščine vzorno izvršeno po načrtu g. Božiča, šumskega nadupravitelja, ki je podružnici pri vsem delu šel s svojimi nasveti na roko. Občni zbor mu izreče prav posebno zahvalo. — Načelnikovo poročilo se vzame z vsem priznanjem in s posebno zahvalo na znanje.

Tajnik (g. Černe) poroča: Podružnica je imela v preteklem letu poleg rednega občnega zbora, ki se je vršil v Mojstrani, še tri izredne občne zборе, vse v Kranjski Gori, in 8 odborovih sej. Število članov se je pomnožilo za 53; podružnica šteje koncem leta 1927 — 202 redna in 2 ustanovna člana, skupaj 204 člane. Kočo na Gozdu je v preteklem letu obiskalo 1460 turistov in izletnikov.

Blagajnik (g. nadučitelj Pečar) poroča sledeče: blagajniška knjiga izkazuje dohodkov Din 33.500,49, izdatkov Din 40.548,03, tedaj primanjkljaja Din 7047,49, premoženja v blagu z znaki Din 500.—.

Večje zneske so darovali: Ljubljanska kreditna banka Din 100.—, Trboveljska prem. družba Din 200.—. Kreditni zavod Din 100.—, carinik g. Mirko Jarc (Zagreb) Din 500.—, Dr. Ivan Črne (Zagreb) Din 180.—.

Pregledovalec računov, g. Franc Kosmač, poroča, da sta z g. Josipom Koširjem iz Loga našla knjige in račune v najlepšem redu, in predlaga, da se da blagajniku popolen absolutorij. To se zgodi.

Slučajnosti. Dr. Orel pozdravlja imenom O. O. vse cenj. zborovalce in izjavlja, da se je veselil trenutka, ko bo osebno spoznal domačine, ki se trudijo za povzdigo turistike v okolišu Kranjske Gore. Poudarja med drugim prav posebno, da je iskrena želja celokupnega O. O., naj se nespোরazumljenja med podružnico in O. O. izravnajo.

G. svetnik dr. Senjor pozdravlja vse člane podružnice. Smatral je za svojo dolžnost, da se podr. občnega zbora udeleži. Nato se je dotaknil razmerja med to podružnico in med Osrednjim Odborom. Nadeja se, da se zadeva podružnice — sporni točki »Dom na Vršiču« in »Erjavčeva koča« — reši mirnim potom in priporoča po vzorcu čeških plan. društev ustanovitev v planinskih žup, za določen okoliš. Zadeva »Doma na Vršiču« se je povoljno uredila in kranjskogorska podružnica naj z isto agilnostjo in s še boljšim uspehom deluje naprej!

Načelnik se z ozirom na izjavo dr. Senjorja odpove nadaljnemu poročanju glede spora z O. O., smatra zadevo Doma za rešeno, ker je zagotovljen znesek Din 15.000, ki ga bo plačalo podružnici celokupno Plan. društvo. Ostane še druga točka, t. j. Erjavčeva koč; po izjavi dr. Senjorja bi se podružnici morda posrečilo jo dobiti v upravo. Dr. Senjor razmotriva ponovno o »planinskih župah« v smislu decentralizacije.

Dr. Grašič z veseljem ugotavlja, da se odnošaji boljšajo. Danes imamo svojega nadzornika in na današnjem obnem zboru tudi zastopnika O. O., nismo pa še zadovoljni z novimi pravili O. dr.

Dr. Orel pričakuje, da bodo tudi člani Kranjskog. podr. prišli do spoznanja, da ni od strani O. O. in celokupnega Osr. društva napram podružnici nikake zavisti ali nasprotnosti. Vsem gre le za prospeh planinstva.

Nato poroča načelnik, da je odbor sklenil graditi koč v Krnici in prosi za pooblastilo odboru, da dela po svoji preudarnosti v dosego tega namena. — Z odobranjem sprejeto.

Z veseljem pozdravlja ta podružnični sklep g. dr. Orel, češ, koč v Krnici bo postala drugi Aljažev Dom; s to zgradbo bo olajšan dostop čez Križko Steno v Aljažev Dom, na Škrlatico, Razor in Prisojnik. Bo pa tudi krasna izletna točka za letovišcarje.

Gospod mg. Maver se zahvaljuje povabilu podružnice, častita podružnici, da ima tako delavnega načelnika, in obljublja, da bo kot delegat vse sile zastavil, da se ugotovi težnjam podružnice.

Načelnik končno še poroča, da se bo v najkrajšem času ustanovil podružnični »Smuški odsek«; v pripravljani odbor se izvolijo sledeči gg.: Stanko Černe, Anton Zavodnik, Franc Žerjav in Hubert Oitzl. — Zborovanje se s tem zaključí.

Pripomba Osrednjega Odbora: Erjavčeva koč, ki je in ostane last osrednjega društva, ni sporna točka; prevzel jo je O. O. popolnoma razdrto in opustošeno in jo je z velikanskimi žrtvami prenovil in čisto nanovo opremil. Nesoglasje je pa glede izvršitve potnih zvez od Vršiča po naši strani na Prisojnik in Mojstrovko, ker je podružnica Osrednjemu Odboru njih napravo preprečila. Kaka nova izprememba pravil ni nameravana.

Naše slike. — Dom na Krvavcu (1700 m). Daleč proti jugu pomaknjeno Grintavčevo predgorje se končava tik nad široko Savsko dolino z mogočnim vrhom Krvavcem (1853 m). Na njegovem južnem pobočju, v višini 1700 m, stoji ponosno Dom na Krvavcu, po slikovitem razgledu najznamenitejša postojanka SPD, ki postane ena najprijetnejših izletnih točk. Tudi pozimi je Dom na Krvavcu lahko pristopen in udobno zavetišče za smučarje in zimske ture. Iznad meglenega morja, ki pokriva Savsko ravnino, se v sredini dviguje naša Šmarna gora, na desno pa Polhograjsko pogorje.

Vsebina: Dr. Fran Ogrin: Z Vrhnik v Logatec (str. 25). — Vjekoslav Cvetišič: Velebit (str. 29). — Jožef Zazula: »Slovenske« Planine (str. 32). — P. Cevc: Mosor (str. 33). — Brunon Rotter: Po nepoznanem Pohorju (str. 41). — Kotiček: Mira Kepa, Večer na Krvavcu (str. 43). — Obzor in društvene vesti: Triglavsko podružnica SPD, ustanovitev. Mežiška podružnica »Peca« (str. 44). — Pregled poseta planinskih zgradb Osrednjega Odbora SPD v letu 1927 (str. 45), podružnic (str. 46). Občni zbor Kranjskogorske podružnice SPD (str. 47). Pripomba Osrednjega Odbora (str. 48). — Naše slike (na prilogi): Dom na Krvavcu.

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.- Din, za inozemstvo 60.- Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovska tiskarna v Ljubljani).

Triglav z Jeseniške Kočne

Fot. Egon Plantnšek